

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

2. An circumstantias notabiliter minuentes peccatim teneatur quis in confessione explicare? Et quid de aggravantibus? Ex p. 5. tr. 14. & Misc. 2. res. 85.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76393)

TRACTATUS SEPTIMVS

De Circumstantiis aggravantibus, non
necessariò explicandis in Confessione.

RESOL. I.

An Circumstantia notabiliter aggravantes sint in confessione à Penitentibus aperienda? Ex part. 1. tractat. 7. Resol. 1.

ALQUI affirmatiù respondet, vt ex veteribus Altiſiodorensis libr. 4. summ. tractat. 6. capit. 3. quaſtione tertia. Alensis part. 3. quaſt. 18. membr. 4. artic. 3. §. 2. Marſilius in 3. ſentent. diſtinct. 12. articulo. 1. part. 1. dub. 1. Maior. ibid. quaſt. 4. Idem etiam docuit Sotus ibid. diſtinct. 18. quaſt. 2. artic. 4. Victoria in summ. 177. Caietanus in summ. verb. Confessio, condit. 1. §. Suarez in 3. part. tom. 4. diſputat. 22. ſect. 3. Nugnus in addit. ad 3. part. 2. §. 9. art. 2. dub. 2. concol. 2. Sanchez in ſpon. tom. 1. lib. 2. cap. 1. 1. num. 2. 4. Henriquez & Fagundez ubi infra. Llamas in ſum. part. 3. §. 14. Coninch de Sacrament. diſp. 7. dub. 3. concol. 1. numer. 13. & nouiſſimè Ioan. de la Cruz in director conſcient. part. 2. de Sacrament. Penitent. quaſt. 3. dub. 5. concol. 2. Carillo poſt itiner. ordinan. in repet. can. ſum. quaſt. 14. num. 6. de ſarto notabili. dub. 7. num. 5. 4. Fabrus ubi infra. & Petrus Fay in addit. ad 3. part. quaſt. 9. diſp. 5. concol. 1. & Petrus Ledefma in ſum. tom. 1. de Penit. cap. 18. concol. 4. & Syluius in addit. ad 3. part. 9. §. 9. art. 1. dub. 1. Qui hanc ſententiam ita certam iudicant, vt contrariam improbabilem planè exiſtunt, neque vlla ratione poſſe ad praxim deduci.

2. Sed falluntur equidem: nam opinionem negatiuam aſſerentem, circumſtantias aggravantes non eſſe in Confessione aperiendas, non minus probabilem, & tutam in praxi, quàm affirmantem cenſeo. Et ita docet D. Thomas in 4. diſtinct. 16. quaſt. 3. art. 2. quaſt. 5. Durandus ibid. q. 4. Gabriel q. 1. Paludanus q. 3. art. 3. Bonaventura diſtinct. 17. q. ultim. Scotus q. 1. art. 2. Carthusianus q. 2. Almainus q. 1. art. 2. Albertus diſp. 16. artic. 2. 4. Ouandus diſt. 16. propoſ. 23. Herrera in 2. diſp. 3. 1. q. 7. corol. 3. poſt regul. 2. Adrianus q. 4. de Confess. artic. 2. Turcremata de Penitent. §. cap. 1. num. 11. Vigneus in inſtit. cap. 16. §. 4. verſ. 17. Antonius 3. part. titul. 14. cap. 19. §. 7. Couarr. in 4. decret. part. 1. cap. 1. num. 14. Sylueſt. verb. Confessio q. 9. & verb. circumſtantia, num. 2. & 3. Angelus verb. Confessio. 1. num. 13. Tabiena verb. circumſtantia, num. 6. & 8. Armilla eodem verb. n. 2. & 4. Sum. Confessorum lib. 3. titul. 34. q. 81. Corduba in summ. q. 2. Medina C. de Confess. quaſt. 7. de circumſtantia. Nauarrus cap. 6. num. 7. & in cap. conſiderat. de penit. diſtinct. 5. num. 6. ex neotericis Alphonsus Regius in ſuis Reſolut. caſ. 30. num. 5. Valquez in 3. part. tom. 4. quaſt. 91. art. 3. dub. 2. & 4. Reginaldus in praxi tom. 1. lib. 6. cap. 5. num. 135. Valenta tom. 4. diſput. 7. q. 11. punct. 1. Leſſius lib. 4. cap. 3. dub. 12. num. 8. Zanardus in direct. Theol. p. 1. de Sacrament. quaſt. 18. Giptius de caſ. referu. c. 8. n. 5. Ortix in ſum. c. 23. n. 44. Ochagaua de Sacram. n. 2. q. 14.

Joseph de Ortu Parochi in speculo Parochorum, c. 9. n. 7. Ioannes Sancius in practiciſ diſputationibus, diſput. 1. n. 6. Puteanus in 3. p. D. Thome. p. 2. q. 2. dub. 4. concol. 1. Pefantius in addit. ad 3. p. q. 10. §. de integritate Confess. diſp. 2. q. 3. Zerola in praxi, de Penit. c. 12. q. 5. & hanc ſententiam probabilem vocant etiam aliqui ex aduerſariis, vt Henriquez lib. 1. c. 7. n. 4. Fagundez de Precept. Eccleſ. punct. 2. l. 4. c. 2. n. 6. in ſin. Pitigianus in 4. ſent. diſt. 16. q. unica, art. 5. concol. 5. Fabrus de Penit. in 4. ſent. diſt. 17. q. unica. diſp. 24. c. 1. num. 18. & Villalobos in summ. tom. 1. tract. 9. dub. 36. num. 8. vbi ita aſſerit: Si alguno quiſiere ſeguir la opinion contraria de nueſtra concoluſion, no lo podremos condenar, pues tiene tan buenos padrinos, y la podra ſeguir. Et ratio eſt.

3. Primò, quia iure diuino non tenetur quis confiteri niſi omnia peccata mortalia: ſed reticendo circumſtantias, quæ non prohibentur peculiari præcepto conſtituitur quis omnia peccata mortalia: ergo, &c. Probatur minor: quia peccatum eſt dictum, factum, vel concupitum contra legem Dei; ergo, ſi aliqua circumſtantia non prohibetur peculiari præcepto, non eſt ſpecialis peccatum. Vt, v. g. eodem præcepto prohibetur furtum mediocriſ quantitatis, & magnæ quantitatis: ergo, quamuis non exprimitur quantitas rei ablata, ſufficit ſic confiteri: Fateor, me commiſiſſe furtum, quod attingit peccatum mortale.

4. Secundò, Concilium Tridentinum ſeſſ. 14. c. 5. agens de circumſtantiaſ ait, eſſe præceptum conſitendi illas, quæ ſpeciem mutant: ergo, cum de aggravantibus taceat, virtute negat tale præceptum ad illas extendi. Probatur conſequentia: tum, quia inſtegram doctrinam tradit de omnibus neceſſariis ad hoc Sacramentum; tum etiam, quia præmittit illa verba: Nihil aliud ab Eccleſia à penitentibus exigitur, quam vt, &c. Ergo, nihil aliud eſt ſub præcepto niſi quod præſcribitur.

5. Tertio, ſi vera eſſet contraria ſententia, teneretur peccator ſcire circumſtantiaſ aggravantes, ſicut teneretur ſcire peccata mortalia, quæ confiteri debet: hoc autem eſt valde durum; ergo, &c. Et quia ex hac opinione reſoluuntur benignè multi caſus, ego in gratiam Confessoriorum ponam hæc ſelectiores, & magis in praxi occurrentes. Idèd quero.

RESOL. II.

An circumſtantiaſ notabiliter minuentes peccatum, teneatur quis in confessione explicare?
Et quid de aggravantibus? Ex part. 5. tractat. 14. & Miſ. 2. Resol. 85.

§. 1. **P**Vella, v. g. inopia oppreſſa, vel mortis metu admittens iuuenem ad ſe cognoscendam, peccat mortaliter; nihilominus illa circumſtantia multum alleviat peccatum, & conſulit ſuæ famæ, de qua curâ habere tenemur ex Eccl. 4. 1. Quaritur an in hoc,

F f 4 &c

& similibus casibus teneatur poenitens talem circumstantiam notabiliter minuente in confessione aperire: Et affirmatiuè respondet Sotus in 4. dist. 18. q. 2. art. 4. concl. 5. & nouissimè Philippus Faber de poenit. in 4. sent. dist. 17. q. vnic. disp. 24. c. 1. n. 23. cum aliis, & ratio est, quia si non explicatur talis circumstantia, Confessarius decipitur in re graui. Deinde si circumstantia notabiliter aggravates sunt necessariò confitenda, secundum aliquos, ita & minuente.

2. Nec valet dicere cum Nauarro, Paludano, & aliis, quos citat & sequitur Suarez 10. 4. dist. 22. scilicet 3. contrariam sententiam docens, magnam esse differentiam inter circumstantias aggravantes, & minuente, tum quia si à poenitente non explicantur, non possunt excogitari licite à Confessore, quia faceret ei iniuriam; minuente verò sine periculo à iudice possunt excogitari prudenter ex aliis coniecturis. Ceterum, pace viri docti, hæ rationes videntur non satis probare; nam certè quòd aliqua puella admittat iuuenem ad se ad peccandù cum mortis periculo, vel si inopia oppressa, non est modus ordinarius, & si quis vellet facere hoc iudicium sine confessione poenitentis, facile possèt decipi, vt patet, quia hæc rard accidunt; nec debet Confessor iudicare peccatum ita esse factum, nisi ex confessione poenitentis sibi constet, neque ex aliis coniecturis potest hæc circumstantiam iudicare facile, quia puella non tenetur ei aperire statum, & circumstantias, quæ non pertinent ad confessionem, ex quibus tamen habuit ortum illa oppressio, & metus.

3. Verum quia ego puto circumstantias notabiliter aggravantes non esse in confessione explicandas, consequenter doceo, nec notabiliter minuente, & ideo in casu proposito de puella negatiuam sententiam doceo.

RESOL. III.

An ingratitude, qua quis post remissa peccata denno peccat, sit necessario confitenda?

Et vtrum maius peccatum sit, quod committitur contra innocentiam, an contra beneficium remissionis peccatorum? Ex part. 10. tractat. 13. & Miscell. 3. Resolut. 4. c.

§. 1. **S**otus in 4. dist. 22. quest. 1. art. 3. putat necessario esse explicandam in Confessione hoc modo: Antea grauitè Deum multis peccatis offenderam, & puto me fuisse consecutum veniam, unde nunc rursus peccando, tanto beneficio fui ingratus: Respondeo, & dico primo: Quando ingratitude est speciale peccatum, est necessariò confitenda; vt si quis longo admodum tempore nullas Deo gratias egit, si beneficia illius contempserit, vel etiam paruifecit, si aliquid in contemptum Dei, vel eius beneficiorum fecit. Est communis sententia Doctorum. Dico secundo: Quando ingratitude non est peccatum speciale, sed dumtaxat circumstantia peccati, non est necessariò confitenda. Est etiam communis Doctorum. Et ratio est, quia etsi addat aliquam nouam malitiam super malitiam peccati, non tamen tanti est momenti vt per se sit mortalis. Adde, quod nec Fideles conseruerunt se de hac circumstantia accusare, nec Confessarij eos interrogare. Bonum tamen est eam explicare ad maiorem humilitatem. Et hæc omnia Docet Lessius in 3. part. D. Thomæ, quest. 88. artic. 2. num. 12.

2. Sed vtrum maius peccatum sit, quod committitur contra innocentiam, an quod contra beneficium remissionis peccatorum: Scotus dist. 22. art. 3. & Caietanus vbi supra, in D. Thomæ, putant maius esse

peccatum, quod contra innocentiam fit; quia tunc innocentia est maius beneficium; quam remissio peccatorum. Contrarium videtur sentire D. Thomas hic ad 3. & Dominicus Soto, dist. 16. q. 1. art. 2.

RESOL. IV.

An qui solum meminit peccasse mortaliter, nescit tamen speciem peccati, possit illud tantum in genere confiteri, non se accusando de aliquo peccato in particulari?

Et an qui non habet peccata mortalia, sed tantum venialia satisfaciat in genere, dicendo se venialiter peccasse, non explicata specie, vel numero peccatorum? Ex part. 3. tract. 4. Resol. 66.

§. 1. **N**egatiuam sententiam docent Abulensis, Cano, Medina, Sotus, & Ledesma apud Villalobos vbi infra, quia confessio est actus iudicialis vt patet ex Trid. sess. 14. c. 5. Ergo debet veritari circa aliquod peccatum particulare.

2. Sed contrariam sententiam sustinendam esse puto, quam docent Coninch de Sacr. disp. 7. dub. 10. n. 97. & Layman in Theol. mor. lib. 5. tract. 6. c. 12. n. 7. vbi sic asserit. Si poenitens non recorderetur speciem peccati, sed tantum in genere, se mortaliter peccasse, v. g. in prauæ cogitationis consentiendo, debet hoc ipsum Confessario explicare. cum hæc sit sufficiens, imò necessaria materia sacramentalis confessionis, & absolutionis. Ita ille qui citat D. Thomam, Nauarrum, & Suarez, & hanc sententiam fusè docet Villalobos in sum. 10. 1. tr. 9. diff. 34. n. 3. verum est, quod addit, que como no ay hombre que no tenga peccados veniales baga prudentemente que en este caso confessare tambien algun peccado venial, por andar à lo cierto en negocio de tanta importancia, mas quando no lo hiziese, la confession general que queda dicha, es materia bastante en el articulo de la muerte y fuera del. Sic Villalobos, qui respondet ad argumentum supra positum.

3. Notandum est etiam hic obiter, quòd aliqui Doctores, quos tacito nomine referunt Homobonus de exam. Eccl. sp. 1. tr. 5. c. 13. q. 83. & Bonacina de Sacr. disp. 5. q. 5. scilicet 2. punct. 2. §. 3. diff. 2. n. 15. tenent, quòd, qui non habet peccata mortalia, sed tantum venialia, satisfaciat in genere, dicendo se venialiter peccasse, non explicata specie, vel numero peccatorum. Et hanc sententiam, tanquam probabilem, admittere videtur Homobonus, nam contrariam quam ipse tenet, vocat tantum veriozem, sed illam ex Suarez, & Coninch refellit Bonacina vbi supra.

RESOL. V.

An sit peccatum necessario in confessione explicandum, si quis facit aliquid contra conscientiam dicentem illud confusè, vt peccatum, non determinata materia in particulari, nec vnde possit deduci, an sit mortale, vel veniale?

Et notatur, quod si quis falsò putans hodie esse Vigiliam, carnes comedat, an sufficiat dicere in confessione, comedi carnes in die prohibito, quia peccatum eiusdem speciei commisit, ac si verè fuisset Vigiliam?

Ex quo irse iur agere contra conscientiam non esse speciale peccatum contra speciale præceptum, vel virtutem. Ex part. 3. tract. 4. Ref. 161. aliàs 162.

§. 1. **A**ffirmatiuè respondent Valquez in part. 1. disp. 59. cap. 3. num. 10. Azorius com. 1. lib. 2. cap. 8. quest. 6. Clauis Regia lib. 1. cap. 4. nn. 17. Reginaldus tom. 1. lib. 11. cap. 32. & alij. Nam operati cum